



Paweł Chudziński✉

Aquanet SA, Poland

WYNIKI DZIAŁALNOŚCI POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW WODOCIĄGOWYCH

Abstrakt. Celem artykułu jest przedstawienie sytuacji przedsiębiorstw wodociągowych w Polsce w okresie implementacji prawa europejskiego oraz przed dokonaniem zmian w systemie regulacji taryf. W artykule przedstawiono sytuację finansową branży przedsiębiorstw wodociągowych w latach 2005–2015 w Polsce. Ukazano wielkość nakładów inwestycyjnych wraz z efektami ekonomicznymi i społecznymi. Odniesiono się do rozwoju infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej w relacji do poziomu osiągniętego przez rozwinięte kraje Europy Zachodniej. W podsumowaniu wykazano istotność branży przedsiębiorstw wodociągowych z punktu widzenia wpływów budżetowych.

Słowa kluczowe: przedsiębiorstwa wodociągowe, nakłady inwestycyjne, przychody i koszty przedsiębiorstw wodociągowych w Polsce

WSTĘP

Przedsiębiorstwa wodociągowe w Polsce są w szczególnym momencie realizacji intensywnego programu inwestycyjnego mającego na celu spełnienie wymagań prawa wspólnotowego. Równocześnie od 1 stycznia 2018 roku obowiązuje zmieniony system regulacji taryf. Dotychczasowy system polegający na pełnieniu roli regulatora taryfowego przez jednostki samorządu gminnego został zastąpiony systemem regulacji centralnej. Obecnie funkcję regulatora pełni Gospodarstwo Państwowe „Wody Polskie”, które spełnia zadanie poprzez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej. Ze względu na to, że po raz pierwszy w Polsce po zmianach 1989 roku nastąpiło rozdzielenie funkcji właścicielskiej¹, realizowanej dotąd przez gminy,

¹ Struktura właścicielska przedsiębiorstw wodociągowych w Polsce została omówiona przez Chudzińskiego (2018).

od funkcji regulacyjnej, podsumowanie działalności przedsiębiorstw wodociągowych w dotychczasowym systemie regulacji jest zasadne.

WYNIKI FINANSOWE I EKONOMICZNE BRANŻY WODOCIĄGOWEJ W POLSCE

W artykule zaprezentowano obraz branży przedsiębiorstw wodociągowych w ujęciu finansowym oraz zarządczym. Ponieważ przedstawione dane zostały zaczerpnięte z roczników statystycznych, należy podnieść zastrzeżenie, że polskie źródła statystyczne (Główny Urząd Statystyczny) grupują niektóre informacje na temat branży wodociągowej wraz z działalnością dotyczącą zagospodarowania odpadów stałych. W związku z tym, że przedsiębiorstwa wodociągowe w Polsce prowadzą przeważnie aktywność polegającą zarówno na dostawie wody, jak i odbiorze ścieków, nie zajmują się

Tabela 1. Przychody, koszty, wynik finansowy, nakłady inwestycyjne, wartość brutto środków trwałych, aktywa obrotowe i kapitały własne przedsiębiorstw w dziale „Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami” w latach 2005–2015 (mln zł)

	2005	2010	2014	2015
Przychody	13 361,5	26 979,7	31 788,7	32 029,4
Koszty	12 900,8	25 237,7	29 877,7	29 799,5
Wynik finansowy brutto	463,3	1 724,3	1 909,3	2 229,0
Wynik finansowy netto	299,7	1 367,8	1 494,8	1 792,8
Nakłady inwestycyjne	7 396,7	16 464,9	22 952,4	30 573,3
Aktywa obrotowe	4 738,3	10 298,9	12 034,2	11 205,0
Kapitały własne przedsiębiorstw	21 105,6	33 068,9	41 698,8	43 326,5
Wartość brutto środków trwałych	65 746,7	102 868,2	144 816,6	158 886,4

Źródło: GUS, 2016a; 2017.

natomiast odbiorem i zagospodarowaniem odpadów stałych, przedstawione w artykule niektóre informacje dają jedynie uogólniony obraz branży przedsiębiorstw wodociągowych w Polsce.

Przedsiębiorstwa branży wodociągowej, według danych pochodzących z GUS w dziale „Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami”, osiągnęły w latach 2005–2015 wyniki przedstawione w tabeli 1.

Zarówno przychody, jak i koszty charakteryzowały się w tym okresie znaczną dynamiką, co może świadczyć o dobrym stanie finansowym przedsiębiorstw, a także wysokim poziomie zapotrzebowania na kapitał konieczny do realizacji inwestycji oraz pokrycia kosztów działalności. Jak wykazano w danych zaprezentowanych w dalszej części artykułu, w latach 2005–2015 rzeczywiście nastąpiła intensyfikacja programu inwestycyjnego

i – co za tym idzie – wzrost wartości środków trwałych. Jakość zarządzania oraz efekty prowadzonej przez gminy polityki taryfowej zostały zobrazowane przez wskaźniki w obszarze finansów. Ich kształtowanie się przedstawiono w tabeli 2.

W latach 2005–2010 zauważyć można wzrost rentowności sprzedaży oraz ustabilizowanie się rentowności na poziomie 6–7% w latach 2010–2015. Równocześnie przedstawiony w tabeli 1 wzrost wartości majątku niesie za sobą konsekwencje w postaci wzrostu zatrudnienia, co obrazują informacje zawarte w tabeli 2. Z zaprezentowanych danych wynika, że w latach 2010–2015 nastąpił wzrost liczby zatrudnionych w przedsiębiorstwach wodociągowych o 4,1%. W relacji do zwiększenia wartości brutto majątku w tym samym okresie o 54,4%, można przyjąć, że wzrost liczby zatrudnionych ma poziom

Tabela 2. Wskaźniki rentowności i poziomu kosztów oraz liczba zatrudnionych w dziale „Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami” w latach 2005–2015 (%)

	2005	2010	2014	2015
Wskaźnik poziomu kosztów	96,6	93,5	94,0	93,0
Rentowność obrotu brutto	3,5	6,4	6,0	7,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto	2,2	5,1	4,7	5,6
Liczba zatrudnionych (tys.)	120,5	139,2	144,4	145,0

Źródło: GUS, 2016a; 2017.

Tabela 3. Dynamika wzrostu wydajności pracy w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w dziale „Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami” w latach 2005–2015 (% – rok do roku)

	2005	2006	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dynamika wydajności pracy	100,0	97,0	106,8	100,1	98,7	103,5	104,3	105,1

Źródło: GUS, 2016a; 2017.

Tabela 4. Wskaźniki rentowności i poziomu kosztów oraz wielkość zatrudnienia w dziale „Pobór i dostarczanie wody” w latach 2005–2015

	2005	2010	2014	2015
Wskaźnik poziomu kosztów	94,9%	94,5%	94,0%	93,8%
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,1%	5,2%	6,0%	6,2%
Wskaźnik rentowności obrotu netto	3,7%	3,8%	4,6%	4,6%
Zatrudnienie w dziale „Pobór i dostarczanie wody” (tys.)	38,4	45,4	42,3	42,2

Źródło: GUS, 2016a; 2017.

umiarkowany, jednakże ze względu na charakter majątku² konstatacja ta nie jest jednoznaczna. Wzrastająca liczba zatrudnionych, powodowana zwiększoną wartością majątku, ma swoje odzwierciedlenie we wskaźniku wydajności pracy, liczoną jako wartość sprzedaży przypadającej na jednego zatrudnionego. W tabeli 3 przedstawiono dynamikę kształtowania się tego wskaźnika w latach 2005–2015.

Dane w tabeli 3 obrazują wzrost wskaźnika wydajności pracy w latach 2010–2015 o 12,1%. Ze względu na brak możliwości odniesienia wzrostu wskaźnika do taryf³, trudno jednoznacznie zdefiniować powody tego wzrostu. Prawdopodobnymi przyczynami tego zjawiska jest wzrost taryf oraz lepsza jakość zarządzania.

Poniżej w celach porównawczych przedstawiono niektóre wskaźniki branży przedsiębiorstw wodociągowych dotyczące działu „Pobór i dostarczanie wody”. Wskaźniki te pomijają obszar związany z odbiorem i oczyszczaniem ścieków, lecz ze względu na podobieństwo obu systemów, mogą stanowić odniesienie do wielkości wskaźników osiągniętych przez przedsiębiorstwa

wodociągowe w obszarze odbioru i oczyszczania ścieków. Należy zwrócić uwagę na niejednoznaczność interpretację wskaźników spowodowaną różnym charakterem działalności wodociągowej i kanalizacyjnej, wynikającym ze zwiększonej prężności procesu odbioru i oczyszczania ścieków w porównaniu do procesu poboru oraz uzdatniania wody. W tabeli 4 zaprezentowano wskaźniki rentowności oraz liczbę zatrudnionych w przedsiębiorstwach wodociągowych w dziale „Pobór i dostarczanie wody”.

Jak można zauważyć na podstawie danych umieszczonych w tabeli 4, rentowność przedsiębiorstw w latach 2010–2015 w dziale „Pobór i dostarczanie wody” była niższa niż w dziale „Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami” (tab. 2). Równocześnie w dziale „Pobór i dostarczanie wody” w latach 2010–2015 można zauważyć spadek wielkości zatrudnienia wynoszący 7%. Prawdopodobną przyczyną tego zjawiska są zrealizowane inwestycje w obszarze stacji uzdatniania (produkcji) wody wraz z zastosowaniem systemów automatyki przemysłowej. Tezę tę zdają się potwierdzać przytoczone dalej w artykule dane dotyczące nakładów inwestycyjnych. Równocześnie ze spadkiem zatrudnienia nastąpił spadek wskaźnika wydajności pracy. Kształtowanie się wielkości wskaźnika wydajności pracy zostało pokazane w tabeli 5.

² Majątek przedsiębiorstw wodociągowych w zakresie sieci charakteryzuje się niskim poziomem koniecznej obsługi bieżącej.

³ Ze względu na dotychczasowy system regulacji taryf nie są dostępne dane dotyczące średnich taryf w Polsce.

Tabela 5. Dynamika wskaźnika wydajności pracy w dziale „Pobór i dostarczanie wody” w latach 2010⁴–2015 (% – rok do roku)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dynamika wskaźnika wydajności pracy	104,4	97,3	98,6	99,7	102,6	101,2

Źródło: GUS, 2016a; 2017.

Z danych w tabeli 5 wynika, że w latach 2010–2015 nastąpił nieznaczny (0,7-procentowy) spadek wydajności pracy w przedsiębiorstwach wodociągowych w dziale „Pobór i dostarczanie wody”. W odniesieniu do przedstawianego wcześniej wzrostu wydajności pracy w dziale „Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami”, spadek wskaźnika może świadczyć o niższej wydajności przedsiębiorstw wodociągowych w stosunku do innych firm funkcjonujących w tym dziale lub o ograniczeniu wzrostu tarif w tym okresie.

Przedstawiona sytuacja branży przedsiębiorstw wodociągowych w Polsce w latach 2005–2015 w obszarze przychodów i kosztów charakteryzowała się wysoką dynamiką wynoszącą w tym okresie odpowiednio 240% oraz 231% wzrostu. Wskaźniki efektywności⁵ natomiast charakteryzowały się niewielką zmiennością. Wskaźnik rentowności obrotu netto przybierał w latach 2005–2015 wartość od 2,2% do 5,6%, a wskaźnik obrotu brutto w tym samym okresie przybierał wartość od 3,5% do 7,0%. W tym samym okresie wskaźnik dynamiki wydajności pracy wzrósł o 12,1%.

Realizacja inwestycji w wyżej przedstawianych działach nakierowana była, jak już wcześniej wspomniano, na dostosowanie Polski do wymogów prawa wspólnotowego. Do najistotniejszych działań w tym obszarze należały inwestycje w systemy pozyskiwania, uzdatniania i dostarczania wody oraz w systemy odbioru i oczyszczania ścieków. Dla pełniejszego oglądu branży przedsiębiorstw wodociągowych dalej zostaną przedstawione efekty rzeczowe oraz finansowe zrealizowanego programu inwestycyjnego.

⁴ Brak jest dostępnych danych statystycznych dla określenia wskaźnika dynamiki wydajności pracy w dziale „Pobór i dostarczanie wody” za rok 2005.

⁵ Przyjęto, że wskaźnikami efektywności dla potrzeb artykułu są wskaźniki rentowności oraz zatrudnienia.

EFEKTY DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ W BRANŻY WODOCIĄGOWEJ

Zrealizowany przez przedsiębiorstwa branży wodociągowej w Polsce program inwestycyjny charakteryzował się w badanym okresie (2005–2015) wysoką dynamiką. Zauważalny, przedstawiony w tabeli 6 ponad dwukrotny wzrost wartości majątku w tym okresie stanowi wyzwanie dla zarządzających podmiotami w branży.

Tabela 6. Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w dziale „Pobór i dostarczanie wody” w latach 2005–2015 (mln zł)

	2005	2010	2014	2015
Nakłady inwestycyjne	1 416,2	3 326,5	2 815,4	3 314,5
Wartość brutto środków trwałych	28 758,8	44 932,0	56 890,8	60 318,5

Źródło: GUS, 2016a; 2017.

Z przytoczonych w tabeli danych wynika dynamiczny wzrost nakładów inwestycyjnych w dziale „Pobór i dostarczanie wody” w latach 2005–2010, a następnie stabilizacja tej wielkości w latach 2010–2015. Równocześnie kształtowanie się wartości brutto środków trwałych świadczy o przyroście wartości majątku przedsiębiorstw wodociągowych.

W branży wodociągowej z punktu widzenia zamawiającego usługę⁶ najistotniejsze – poza wysokością tarif – są wskaźniki technicznej dostępności do usług wodociągowych i kanalizacyjnych. Jest ona związana z gęstością sieci, którą definiuje się jako długość sieci w stosunku do liczby osób zamieszkujących obszar świadczenia usług. Ze względu na stabilną sytuację demograficzną Polski (liczba ludności w Polsce waha się w latach 2000⁷–2015 między 38,2 mln a 38,5 mln) (GUS, 2016b) można przyjąć założenie, że gęstość sieci jest wprost proporcjonalna do jej długości. Poniżej, w tabeli 7, przedstawiono zmianę długości sieci w latach 2000–2015.

⁶ Usługa ta jest w Polsce zamawiana przez gminy, które są równocześnie odpowiedzialne za organizację zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

⁷ Dla bardziej wyraźnego ukazania dynamiki procesu inwestycyjnego oraz zmian w długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wybrano dla ich prezentacji okres lat 2000–2015.

Tabela 7. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Polsce w latach 2000–2015 (tys. km)

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sieć wodociągowa	245,5	274,3	279,3	283,6	288,3	291,5	289,7	295,0	300,3	305,1	309,9	315,6
Sieć kanalizacyjna	51,1	80,1	84,9	89,5	94,8	100,2	107,6	117,7	125,6	132,9	142,9	149,7

Źródło: GUS, 2016c.

Tabela 8. Zużycie wody z wodociągów oraz w przeliczeniu na jednego mieszkańca i ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną w latach 2000–2015

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³	1 360,3	1 219,4	1 221,5	1 200,1	1 212,2	1 194,7	1 197,9	1 202,0	1 200,5	1 191,1	1 196,0	1 236,5
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m ³	43,5	37,3	36,9	36,2	36,2	35,5	35,0	34,8	34,5	34,0	33,9	34,3
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³	1 494,0	1 273,6	1 265,2	1 265,5	1 254,4	1 224,7	1 297,8	1 258,8	1 248,8	1 246,6	1 238,1	1 258,4

Źródło: GUS, 2016c.

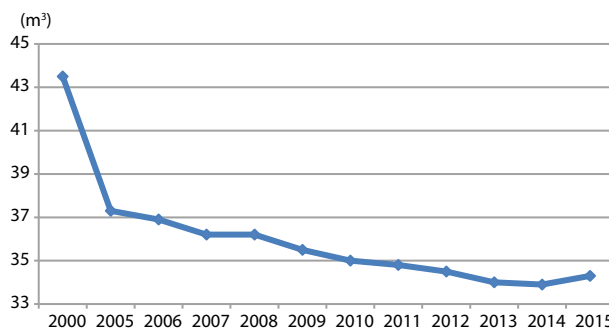
Z danych przedstawionych w tabeli 7 wynika wniosek, że w realizacji nakładów inwestycyjnych położony został nacisk na budowę sieci kanalizacyjnych. O ile w latach 2000–2015 długość sieci wodociągowej wzrosła o niecałe 30%, o tyle długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się w tym okresie o blisko 200%. Było to spowodowane koniecznością wdrożenia przez Polskę Dyrektywy Ściekowej (Rada..., 1991). Zauważalna jest jednak ciągle istniejąca dysproporcja w długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w których na 1 km długości sieci wodociągowej przypada niecałe ½ km długości sieci kanalizacyjnej. Oznacza to niższą dostępność usług świadczonych przy pomocy sieci kanalizacyjnej niż wodociągowej. Ma to swoje uwarunkowania historyczne: ze względu na wysoką kapitałochłonność (Denczew, 2004) procesu odprowadzania i oczyszczania ścieków inwestycje te przez długi czas realizowano w sposób ograniczony, natomiast dostęp do bieżącej wody był priorytetem, gdyż pozwalał utrzymać standard epidemiologiczny na stosunkowo wysokim poziomie.

Ze względu na zachodzące zmiany społeczne dotyczące konieczności ochrony zasobów naturalnych, zmian technologicznych wyposażenia gospodarstw domowych oraz uciążliwości cenowej (Chudziński i Kochalski, 2016) wzrost dostępności technicznej do świadczenia usług

nie jest odzwierciedlany w wolumenie sprzedaży usług wodociągowych i kanalizacyjnych. Sytuację tę obrazują dane przedstawione w tabeli 8.

Dla zobrazowania kształtowania się zużycia wody, dane zawarte w tabeli 8 dotyczące zużycia wody na mieszkańca przedstawiono na rysunku 1.

Przedstawione w tabeli 8 oraz na rysunku 1 dane za rok wykazują gwałtowne, przeszło 14-procentowy spadek zużycia wody w latach 2000–2005, natomiast



Rys. 1. Zużycie wody na 1 mieszkańca w ciągu roku w Polsce w latach 2000–2015 (m³)

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Korzystający z sieci wodociągowej	86,1	86,3	86,6	87,0	87,2	87,5	87,6	87,9	88,0	91,6	91,8
Korzystający z sieci kanalizacyjnej	59,2	59,8	60,3	61,0	61,5	62,1	63,5	64,3	65,1	68,7	69,7

Źródło: GUS, 2016c.

w latach 2005–2015 – o 8%. Przyczyn tego zjawiska należy szukać we wzroście taryf, powodującym spadek dostępności ekonomicznej usług wodociągowych. Wzrost taryf spowodowany był koniecznością pozyskania kapitału na sfinansowanie programu inwestycyjnego.

Przedstawione wcześniej w tabeli 7 informacje dotyczące długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej prowadzą do wniosku o wzrastającej dostępności technicznej usług wodociągowych i kanalizacyjnych. Dane te potwierdzają liczby przedstawione w tabeli 9 z zastrzeżeniem, że w źródle (GUS, 2016c) podano dane w tysiącach, natomiast według autora są to dane procentowe i jako takie zostały zaprezentowane.

Przedstawione w tabeli 9 dane podano jako szacunkowe, jednakże – jak wspomniano wcześniej – są one zbieżne z oszacowaniem tych wielkości na podstawie

długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zaprezentowanych w tabeli 7. Jak wynika z wartości ukazanych w tabeli, wskaźnik pokrycia siecią kanalizacyjną w Polsce nie przekraczał w 2015 roku 70%, natomiast informacje prezentowane przez Eurostat ukazują znacząco różne wielkości w stosunku do tych prezentowanych przez GUS. Powodem tego stanu może być różnica w podejściu do przedstawiania danych. W zestawieniu prezentowanym przez GUS podano liczbę osób użytkujących sieć kanalizacyjną, natomiast informacje Eurostatu dotyczą tego, ile procent ludności korzysta z oczyszczalni ścieków w poszczególnych krajach. Przy dużej liczbie zbiorników bezodpływowych przeznaczonych na nieczystości płynne, różnica ta ma uzasadnienie w wywożeniu nieczystości płynnych do oczyszczalni ścieków i w ten sposób eksploatację tych urządzeń. W tabeli 10

Tabela 10. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w wybranych krajach Europy (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Belgia	97,2	95,6	96,7	95,9	97,1	94,4	95,6	.	.
Dania	.	.	100	100,1	100,1	100	100	100	.
Niemcy	99,9	.	.	100	100	100	100	.	.
Hiszpania	.	94	.	98	.	98,7	.	98,4	.
Francja	.	.	.	100	100	100	100,1	100,1	.
Luksemburg	.	.	.	98,7	100	100	100	98,4	98,5
Holandia	.	100	.	100	100	100	100	100	100
Austria	.	100	.	100	.	100	.	100	.
Polska	87,9	63,1	88,8	89,8	90,7	93,8	95,2	93,8	94,2
Finlandia	.	.	.	100	100	100	100	.	.
Szwecja	100	100	100	100	100	100	100	100	.
Anglia i Walia	.	100	100
Norwegia	95,6	95,5	96,5	97,4	97,5	97,7	97,6	97,5	98,9

Źródło: Eurostat, 2018.

zaprezentowano procentowy udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w wybranych krajach Europy.

Na podstawie danych z tabeli 10 można zauważyć, że pomimo dynamicznego wzrostu korzystających z oczyszczalni ścieków, Polska nie osiąga wskaźników podłączenia do oczyszczalni ścieków na poziomie wskaźników osiąganych przez rozwinięte kraje Europy Zachodniej. W Polsce nadzór nad wdrożeniem dyrektyw nadzór sprawował do końca 2017 roku Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW), który w dokumencie V AKPOŚK (KZGW, 2017) stwierdza, że na przeszło 29 mln osób zamieszkujących aglomeracje w Polsce 26,5 mln korzysta z systemów kanalizacji sanitarnej, co daje pokrycie siecią w wysokości 91,3%⁸ (KZGW, 2016).

PODSUMOWANIE

Przedsiębiorstwa wodociągowe podlegają w różnych krajach różnym uwarunkowaniom legislacyjnym, środowiskowym, ekonomicznym i lokalnym. Branża przedsiębiorstw wodociągowych w Polsce, pomimo wysokiego poziomu nakładów inwestycyjnych, w wielu obszarach nie osiągnęła dotąd poziomu rozwoju, jaki stał się udziałem przedsiębiorstw wodociągowych w krajach Europy Zachodniej.

Potencjał gospodarczy przedsiębiorstw wodociągowych jest istotny dla gospodarki narodowej. Na podstawie szacunku, przyjmując przedstawioną w tabeli 1 wielkość przychodów branży przedsiębiorstw wodociągowych, przy obecnie obowiązującej 8-procentowej stawce podatku VAT na usługi przez nie świadczone, można oszacować, że przychód budżetu państwa w roku 2015 z tytułu tego podatku z branży przedsiębiorstw wodociągowych wyniósł ponad 2,5 mld zł. Na podstawie danych z tej tabeli można również oszacować wysokość podatku CIT na ponad 400 mln zł w 2015 roku. Szacunki te nie uwzględniają skutków, jakie niesie za sobą przychód do budżetu z tytułu podatku PIT od zatrudnionych blisko 150 tysięcy osób oraz z tytułu podatku od nieruchomości, opłat za umieszczenie infrastruktury w pasie drogowym i tak zwanych opłat środowiskowych.

Przedsiębiorstwa wodociągowe są wysoko kapitałochłonne i posiadają we władaniu majątek o dużej wartości. W roku 2015 wartość brutto środków trwałych w dziale „Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja” wynosiła blisko 160 mld zł, co

stanowiło przeszło 14% wartości brutto środków trwałych w przemyśle. Odpowiednie wartości w dziale „Pobór, dostarczanie i uzdatnianie wody” wynosiły 60,3 mld zł oraz 5,4% (GUS, 2016a). Należy przy tym zaznaczyć, że proces odbioru i oczyszczania ścieków wymaga więcej kapitału niż proces ujmowania, uzdatniania i dostarczania wody. Proces inwestycyjny jest nadal realizowany przez przedsiębiorstwa wodociągowe. Jego intensywność będzie prawdopodobnie malała po zakończeniu obecnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, w której to perspektywie przedsiębiorstwa wodociągowe w Polsce są beneficjentami funduszy strukturalnych.

Zmiana systemu regulacji taryf, która obowiązuje od 1 stycznia 2018 roku może mieć wpływ na kondycję finansową branży przedsiębiorstw wodociągowych. Artykuł niniejszy, poza warstwą prezentacyjną, stanowi podstawę do badań porównawczych dla kondycji finansowej branży po zmianie systemu regulacji.

LITERATURA

- Chudziński, P. (2018). Charakterystyka przedsiębiorstw wodociągowych w Polsce. W: P. Chudziński (red.), *Zarządzanie przedsiębiorstwem wodociągowym. Uwarunkowania funkcjonowania i współczesne koncepcje zarządzania* (s. 17–38). Warszawa: PWE.
- Chudziński, P., Kochalski, C. (2016). *Zarządzanie kosztami pod kątem rozwoju zrównoważonego w przedsiębiorstwie Aquanet*. W: C. Kochalski (red.), *Zielony controlling i finanse. Studium przypadków* (s. 161–167). Gliwice: Helion.
- Denczew, S. (2004). *Podstawy gospodarki komunalnej. Współczesne zagadnienia sektorów inżynierskich*. Białystok: Wyd. Politech. Białys.
- Eurostat (2016). *Population connected to wastewater treatment plants*. Pobrane 4 lutego 2017 z: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database?p>.
- Eurostat (2018). *Population connected to wastewater treatment plants*. Pobrane 1 maja 2018 z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=enw_ww_con&lang=en
- GUS (2016a). *Rocznik Statystyczny Przemysłu 2015*. Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych.
- GUS (2016b). *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2016*. Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych.
- GUS (2016c). *Infrastruktura komunalna w 2015 r.* Pobrane 4 lutego 2017 z: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/infrastruktura-komunalna-nieruchomosci/nieruchomosci-budynki-infrastruktura-komunalna/infrastruktura-komunalna-w-2015-r-,3,13.html>

⁸ Przyjmując, że aglomeracje zamieszkuje 29 mln osób.

GUS (2017). *Rocznik Statystyczny Przemysłu 2016*. Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych.

KZGW (2016). *Sprawozdanie z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w latach 2014–2015*. Warszawa: KZGW. Pobrane 4 lutego 2017 z: http://www.kzgw.gov.pl/files/file/Materialy_i_Informacje/Programy/KPOSK/20161227/kposk_2014-2015.pdf.

KZGW (2017). Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków (V AKPOŚK). Pobrane z: <http://kzgw.gov.pl/files/kposk/01-5akposk/vakaposk.pdf>

Rada Wspólnot Europejskich (1991). *Dyrektywa Rady 91/271/EEG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych*. Bruksela: Rada Wspólnot Europejskich.

PERFORMANCE OF POLISH WATER COMPANIES

Abstract. This paper presents the financial situation of Polish water supply companies in 2005–2015. Also shown is the amount of CAPEX along with economic and social effects. The development of the water supply and sewage infrastructure was compared to the level achieved in the developed Western European countries. The summary shows the importance of the water supply sector for budget revenue.

Keywords: water utilities, capex, incomes and costs of water utilities